

ПИСМО РУКОВОДСТВУ

**ДУНАВ РЕ а.д.о.,
Београд**

**За годину која се завршава
31. децембра 2018. године**

САДРЖАЈ

I	ЗАПАЖАЊА ИДЕНТИФИКОВАНА ТОКОМ РЕВИЗИЈЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ЗА ГОДИНУ КОЈА СЕ ЗАВРШАВА 31. ДЕЦЕМБРА 2018. ГОДИНЕ И ПРЕПОРУКЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	
1.1	Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR)	3-4
II	СИСТЕМ УПРАВЉАЊА ДРУШТВОМ И ЕФИКАСНОСТ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА	
2.1.	Систем управљања Друштвом	5-7
2.2.	Ефикасност информационог система	8
III	АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ДРУШТВО ПРЕДУЗЕЛО У СКЛАДУ СА ПРЕПОРУКАМА НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА У ОДНОСУ НА ЗАПАЖАЊА САДРЖАНА У ПИСМУ РУКОВОДСТВУ ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2017. ГОДИНЕ	
3.1.	Састављање и презентација финансијских извештаја у складу са МРС, МСФИ и рачуноводственим прописима Републике Србије – потребе за побољшањима	9-10
3.2.	Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR)	11-12
3.3	Анализа квалитета резервисања (run-off анализа)	13
3.4.	Процене руководства при формирању резервисања за настале пријављене штете (RBNS)	14-15
3.5.	Систем управљања Друштвом	16-18
3.6.	Ефикасност информационог система	19
	ПРИЛОГ	21

Београд, 21. март 2019. године

Упућено руководству
ДУНАВ РЕ а.д.о., Београд

Поштовани,

У току планирања и обављања ревизије финансијских извештаја **ДУНАВ РЕ а.д.о., Београд** (даље у тексту: "Друштво") за годину која се завршава на дан 31. децембра 2018. године, у складу са Међународним стандардима ревизије, идентификовали смо одређена питања и препоруке која би требало да буду сагледана и од стране руководства Друштва, а која се односе на систем интерних контрола Друштва и са њим повезаних рачуноводствених питања. Та питања су идентификована у току обављања стандардних ревизорских процедура, а у циљу изражавања нашег мишљења о финансијским извештајима Друштва за 2018. годину. Ово сагледавање није било усмерено на изражавање нашег мишљења о целокупном систему интерних контрола.

Циљ ревизије је да повећа степен поверења, које потенцијални корисници имају, у финансијске извештаје. Ово се постиже на тај начин што ревизор изражава мишљење о томе да ли су финансијски извештаји, по свим битним питањима, састављени у складу са применљивим оквиром финансијског извештавања. У случају већине оквира за општу намену, изражава се мишљење да ли су финансијски извештаји истинито и објективно презентовани, по свим материјално значајним аспектима, односно дају истинит и објективан приказ у складу са тим оквиром. Ревизија која се спроводи у складу са Законом о ревизији Републике Србије, стандардима ревизије примењивим у Републици Србији и релевантним етичким захтевима омогућава ревизору да формира такво мишљење.

Стандарди ревизије примењиви у Републици Србији налажу да се ревизија планира и обави на начин да омогући ревизору да се, у разумној мери, увери да финансијски извештаји не садрже погрешне информације од материјалног значаја. Наведени концепт представља висок степен уверавања, али не и апсолутни степен уверавања. Сходно томе, мишљење ревизора није гаранција да финансијски извештаји не садрже погрешне информације и приказивања.

Приликом спровођења поступка ревизије у циљу прибављања ревизијских доказа о износима и обелодањивањима у финансијским извештајима, извршили смо избор поступака у зависности од ревизорског просуђивања, укључујући процену ризика материјално значајних грешака садржаних у финансијским извештајима, насталих услед криминалне радње или грешке. Приликом процене ових ризика, разматрали смо интерне контроле које су релевантне за састављање и фер презентацију финансијских извештаја у циљу осмишљавања најбољих могућих ревизорских процедура, али не у циљу изражавања мишљења о ефикасности система интерних контрола Друштва.

Руководство Друштва је одговорно за увођење и одржавање система интерних контрола. У циљу испуњења ове обавезе, од руководства се захтева да изврши процену очекиваних користи и трошкова везаних за успостављање и спровођење политика и процедура интерних контрола.

(наставља се)

Преглед система контроле обављен је у оквиру ревизије финансијских извештаја Друштва у складу са законском регулативом. У складу са стандардима ревизије примењивим у Републици Србији и Законом о ревизији, ми нисмо у обавези, као ни у могућности да вршимо контролу свих појединачних пословних активности и рачуноводствених поступака који се обављају у Друштву, нити можемо уместо руководства чија је то одговорност да очувамо одговарајуће контроле на свим нивоима пословања. Надаље, услед постојања инхерентних ограничења сваког система интерних контрола, постоји могућност појаве грешке или неправилности која се не може идентификовати. Поред тога, приликом процене ефикасности система интерних контрола за будуће периоде постоји ризик, да успостављене политике и процедуре постану неадекватне услед промена у окружењу, или да временом дође до опадања ефективности уведених политика и процедура. Стога се не може очекивати да ће нашим ангажовањем бити идентификоване све слабости система и процедура које би, иначе, могле бити откривене спровођењем посебне фокусиране истраге која би била усмерена на поменуте системе и процедуре.

Овај извештај намењен је само за потребе Друштва, односно његову интерну употребу, осим ако законском прописима Републике Србије није другачије одређено. Као што Вам је познато, ово Писмо руководству је део континуиране размене мишљења између Друштва и Deloitte д.о.о., Београд ("Deloitte"), па стога у њему нису нужно размотрена сва проблематична питања која смо уочили приликом обављања ревизије. Из наведених разлога мишљења смо да Писмо руководству не треба да буде на располагању трећим лицима. Ипак, уколико копија овог Писма руководству дође у посед трећег лица, а без наше писане сагласности, Deloitte неће прихватити одговорност за ма који губитак или штету произашлу из ослањања трећег лица на наше Писмо руководству.

Када је реч о могућем постојању преварних радњи, приликом планирања ревизије узимамо у обзир могућност да могу бити откривене оне преварне радње чије су последице од материјалног значаја по финансијске извештаје Друштва. Међутим, постоје многи облици преварних радњи, попут фалсификовања података, тајних договора између запослених у Друштву и заобилажења контрола, за које није реално очекивати да ће бити откривени приликом редовног обављања ревизије.

Београд, 21. март 2019. године

Deloitte д.о.о.
БЕОГРАД
IV
Зоран Нешић,
Овлашћени ревизор

I ЗАПАЖАЊА ИДЕНТИФИКОВАНА ТОКОМ РЕВИЗИЈЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА ЗА ГОДИНУ КОЈА СЕ ЗАВРШАВА 31. ДЕЦЕМБРА 2018. ГОДИНЕ И ПРЕПОРУКЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

1.1. Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) и анализа квалитета резервисања (run-off анализа)

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>За потребе наше ревизије извршили смо прерачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) на бази података који су нам достављени од стране Друштва, при чему резултати наших процедура не указују на значајне разлике у обрачуна резерви у смислу крајњих резултата и износа резервисања.</p> <p>Значајну пажњу посветили смо примењеној методологији обрачуна резервисања за IBNR.</p> <p>Током спровођења наших процедура, запазили смо, између осталог, и следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> Код осигурања од одговорности због употребе моторних возила Друштво је применило за 2018. годину два метода обрачуна: метод ланчаних лествица (chain ladder) на развојне троуглове плаћених штета где су сви подаци за године пре 2009. године приказани сумарно у оквиру 2009. године, те је могуће пратити релативно кратку историју развоја штета (свака негативна процена резервисања насталих а непријављених штета по години настанка штете своди се на нулу), али и први пут метод очекиване квоте штета. Друштво је променило обрачун коефицијента остатка, тзв. tail-фактор који је у претходном обрачуна означавао да би развој штета за преостале године требало да буде два пута вредност последњег развоја штета ако је он мањи од претходног, или збир два последња развоја штета, за текућу годину он је обрачунат узимајући у обзир као основу развојни фактор штета $1+d$ тако да је tail-фактор означен као $1+2*d$ (уместо претходног $2*$ вредност последњег развоја). Друштво за све остале врсте осигурања, осим осигурања од одговорности због употребе моторних возила примењује паушални метод. Приметили смо да су коефицијетни имали значајне осцилације у претходне три године, поред тога RBNS и износи плаћених штета су осцилирали значајно, што може утицати да IBNR не буде стабилан. <p>Стога, сматрамо да се методологија Друштва за обрачун резерви за настале а непријављене штете (IBNR), може унапредити.</p> <p>Додатно, наша анализа квалитета резервисања Друштва спроведена за потребе ревизије</p>	<ul style="list-style-type: none"> Друштво је применило метод квоте штета у складу са нашим препорукама за претходну годину. Међутим, препоручујемо Друштву да размотри даље унапређење резерви за настале а непријављене штете за осигурање од одговорности због употребе моторних возила користећи актуарске методе као што су метод ланчаних лествица са изузецима (chain ladder with exclusions) и кориговани tail-фактор или Bornhuetter-Ferguson метод. Препоручујемо Друштву да размотри састављање додатне анализе која би подразумевала искључивање фактора развоја који нису логични на овој врсти осигурања. Препоручујемо Друштву да размотри процену резерви за настале а непријављене штете посебно за различите врсте уговора о реосигурању (на пример реосигурање вишкова штета са значајно различитим лимитима) пошто штете покривене тим уговорима могу настајати према значајно различитим обрасцима (обим и учесталост) у односу на пропорционално реосигурање. Због природе примењеног метода (основни метод ланчаних лествица може се применити на хомогене податке) и високог степена неизвесности процена услед природе пословања наспрам значајне волатилности, препоручујемо Друштву да примени алтернативне методе у циљу провере, као што су Cape Cod, Stanard-Buhlmann или метод учесталост/озбиљност (frequency-severity) и ретроспективно тестирање метода применом историјских података. <p>Такође препоручујемо Друштву да настави да редовно врши анализе квалитета резервисања (run-off), односно да анализира на сваки дан извештавања историјске податке коришћене у run-off како за RBNS тако и за IBNR и да коригује методологију обрачуна резервисања за врсте осигурања са негативним резултатима спроведене анализе.</p> <ul style="list-style-type: none"> Сматрамо да је потребна додатна анализа података како би се смањио ризик који је последица релативно кратке историје развоја штета. Препоручујемо Друштву боље документовање спроведених обрачуна и података коришћених у обрачунама. Препоручујемо Друштву да за остале значајне врсте осигурања размотри коришћење методе

финансијских извјештаја за 2018. годину, дала је позитиван резултат на укупном нивоу.	<p>ланчаних лествица (chain ladder) или метод квоте штета (naive loss ratio).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препоручујемо Друштву континуирано праћење резултата анализе квалитета резервисања, пошто значајни негативни резултати анализе у области осигурања имовине могу указивати на неодговарајући ниво резервација за наведену линију пословања.
---	--

ОДГОВОР РУКОВОДСТВА

Друштво је током 2018. године извршило корекцију обрачуна резервисаних штета и унапредило тестирање адекватности резервисаних штета, као што пише у тачки 3.2. и 3.3. Писма руководству, где је урађен обрачун Chain ladder и Bornhuetter-Fergusonovom методом за врсте осигурања 07, 08, 09 и 10 кроз тест адекватности обавеза (у складу са законском обавезом), и где је констатовано да су обрачунате резерве довољне. На страни 34 Мишљења овлашћеног актуара дати су резултати теста адекватности за ове врсте осигурања, где је BEL урађен Chain ladder методом. У току тестирања BEL је утврђен и Bornhuetter-Fergusonovom методом, али пошто су добијени износи нижи, представљен је обрачун Chain ladder методом ради опрезности.

Друштво је у складу са препорукама урадило обрачун користећи следеће методе Chain ladder на троуглу пријављених штета, Chain ladder на троуглу плаћених штета и методом квоте штета. Правилником је уведена могућност искључења појединачних штета ради елиминисања екстремног утицаја на обрачун (члан 10) из највише 10 штетних догађаја. Обрачун је урађен методом квоте штета, а тест адекватности обрачунате резервације са CL и BF методом.

Друштво ће наставити са анализом и унапређењем обрачуна, и у том смислу ће анализирати потребу додатне поделе штета у оквиру једне врсте осигурања (што је законска обавеза) по различитим уговорима или типовима уговора а у склопу обима портфеља којим Друштво располаже.

Наставиће се праћење и анализа квалитета резервисања (run off) и уколико се установи системско одступање урадиће се корекција методологије резервисања.

Сваке године се повећава број година у развоју штета, па се и ризик по овом основу смањује. Приликом обрачуна на дан 31.12.2018. године коришћени су подаци за 10 година. Као мера за смањење овог ризика обрачун се ради уз коришћење tail фактора, све док се не достигне развојни период од 15 година.

По питању препоруке за бољим документовањем обрачуна скрећемо пажњу да Друштво све податке коришћене у обрачунима документује, а у складу са уговорима о реосигурању и Законом о осигурању.

Друштво ради кроз тестове адекватности обавеза за значајне врсте осигурања и обрачун методом ланчаних лествица и BF методом (која по свом саставу комбинује chain ladder и метод квоте штета). Пошто није установљен дефицит није вршена дорезервација.

Друштво континуирано прати анализу квалитета резервисања.

II СИСТЕМ УПРАВЉАЊА ДРУШТВОМ И ЕФИКАСНОСТ ИНФОРМАЦИОНОГ СИСТЕМА

2.1. Систем управљања Друштвом

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>У оквиру Извештаја о сопственој процени ризика и солвентности наведено је да је Друштво успоставило следеће четири кључне функције с циљем обезбеђења независног система управљања ризицима и спречавања сукоба интереса:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функција управљања ризицима (менаџер за управљање ризицима) 2. Функција система интерних контрола (менаџер за контролу и усаглашеност пословања) 3. Функција интерне ревизије (интерни ревизор) 4. Функција актуарства (овлашћени актуар) <p>Наведене четири кључне функције, одговарају директно члановима Извршног одбора и Надзорног одбора Друштва и свеобухватно, у својим доменима контроле, чине кључни део система интерних контрола управљајући ризицима на свим нивоима Друштва. Поред овог Друштво је интерним актима предвидело одговарајуће контроле за све кључне пословне процесе. Такође, и у интегрисаном информационом систему су уграђене системске контроле. Руководство Друштва сматра да је овако постављен систем управљања у Друштву адекватан.</p> <p>Власници ризика којима је Друштво изложено су руководиоци организационих јединица или запослени у оквиру организационих јединица, а све у складу са Стратегијом управљања ризицима коју је усвојио Надзорни одбор Друштва. Такође, власници ризика су дужни да благовремено примењују мере за смањење ризика.</p> <p>Оцена адекватности система управљања укључује у себи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцену система управљања ризицима, - оцену усклађености интерних аката са законом, и - оцену усклађености пословања са законским, подзаконским и интерним актима Друштва. <p>Друштво је у оквиру Извештаја о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA report), детаљно описало:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систем управљања и интерних контрола, - начин управљања и контролу ризика (укључујући њихову идентификацију, мерење, циљеве управљања, праћење и извештавање), - профил ризика са анализом свих идентификованих група ризика. <p>Поред тога, Друштво је у наведеном извештају укључило опис стратегије пословања, повезаност између пословног планирања и солвентности (укључујући спроведене стрес тестове), као и прогнозу солвентности.</p> <p>Извештај о сопственој процени ризика и солвентности је саставни део годишњег извештаја о пословању који се не објављује.</p>	<p>Иако сматрамо да је Друштво при састављању извештаја о сопственој процени ризика и солвентности испунило захтеве важеће регулативе у Републици Србији, препоруке које дајемо у наставку, резултат су нашег разумевања најбоље ORSA праксе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Препоручујемо Друштву израду анализе одступања тренутних процеса у односу на захтеве регулативе о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA). ➤ Предлажемо Друштву креирање свеобухватног документа који ће детаљно дефинисати ORSA процес, структуру ORSA извештаја, методе и параметре, те улоге и одговорности у спровођењу ORSA процеса. ➤ У вези са системом управљања, препоручујемо јасну детерминацију четири кључне функције, укључујући носиоце функција и као и правце њихове одговорности ка управи. ➤ Препоручујемо израду организационе шеме која одговара чињеничном стању и која је у складу са најбољом ORSA праксом. ➤ Препоручујемо оснивање Сталног тела за координацију и контролу, чији би задатак био праћење усклађености пословања, а што је у складу са најбољом праксом. ➤ Препоручујемо осврт на репутациони ризик који Друштво није разматрало у Извештају о сопственој процени ризика и солвентности. ➤ Препоручујемо детаљнији опис идентификованих ризика, њиховог потенцијалног утицаја и начина њиховог мерења. ➤ Препоручујемо Друштву да дефинише лимите ризика, у складу са "апетитом за ризике" и да прати искоришћеност тих лимита како би правовремено могло предузети одговарајуће мере. ➤ Препоручујемо детаљнији опис стратегије пословања, ➤ Најбоља пракса захтева годишње ажурирање пописа свих коришћених претпоставки приликом израде пословног плана, с детаљним описом методологија обрачуна и припадајућим међурезултатима. У склопу ORSA извештаја треба показати и анализу осетљивости на одступања коришћених претпоставки, што је главни циљ стрес тестова. Стога препоручујемо Друштву креирање свеобухватног документа који ће детаљно и јасно одредити процес спровођења стрес тестова.

<p>Спровodeћи наше процедуре, запазили смо следеће:</p> <p>1. У вези са ORSA политиком:</p> <p>Друштво припрема Извештај о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA извештај), али не постоји политика која дефинише сам ORSA процес, методе процене, као и улоге и одговорности.</p> <p>2. У вези са системом управљања:</p> <p>Друштво је у Извештају о сопственој процени ризика и солвентности навело да је успоставило четири кључне функције, међутим у организационој шеми наведеној у Годишњем извештају о пословању за 2018. годину, страница 4, није јасно на који начин су кључне функције формиране, ко су носиоци функција и коме су одговорне, те се стиче се утисак недоследности у обелодањеним подацима.</p> <p>3. У вези са политиком усклађености пословања:</p> <p>У Извештају о сопственој процени ризика и солвентности, Друштво се није адекватно осврнуло на политику усклађености пословања, нити се она експлицитно наводи у Извештају. Такође, нејасно је да ли је формиран одбор за координацију и контролу пословања.</p> <p>4. У вези са идентификацијом и мерењем ризика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наведено је да Друштво нарочито прати и процењује ризике сврстане у седам група: ризици реосигурања, тржишни ризици, ризици неиспуњења обавеза друге стране, ризици ликвидности, оперативни ризици, правни и други ризици, као и ризике сврстане у категорије унутрашњи и спољашњи ризици, при чему, према нашем разумевању, нису дефинисани лимити ризика у складу са „апетитом за ризике“ (“risk appetite”). Наиме, спремност на преузимање ризика дефинишемо као максимални износ ризика који је Друштво спремно да преузме како би остварило своје стратешке циљеве узимајући у обзир интересе осигураника, акционара, регулатора и пословних партнера. - Свих пет идентификованих ризика групе ризика реосигурања у погледу мерења, назначени су као незнатни. <p>5. У вези са стрес тестовима, наведено је током 2018. године Друштво спровело укупно 8 стрес тестова са резултатима истих.</p>	
---	--

ОДГОВОР РУКОВОДСТВА

Друштво припрема Извештај о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA извештај) у складу са Смерницама за сопствену процену ризика и солвентности које је Извршни одбор усвојио у јануару 2017. године и које дефинишу сам ORSA процес. У документу су описани процеси за идентификацију, процену, мерење и праћење ризика којима је изложено или може бити изложено, као и за утврђивање укупно потребне солвентности. Методе процене као и „апетит за ризике“ дефинисане су документом Листа критеријума за сопствену процену ризика и солвентности које друштво доноси за сваку пословну годину. Листу критеријума за пословну 2018. годину је Извршни одбор усвојио у фебруару 2018. године, док је листа критеријума за 2019. годину усвојена у децембру 2018. године.

Као што сте навели на страни 18 Писма руководству у делу активности које је Друштво предузело у току 2018. године, остајемо при одговору руководства који смо Вам дали у априлу 2018. године у писму руководства за претходну годину да је Друштво успоставило систем управљања у складу са новим Законом о осигурању и Одлуком о систему управљања, што потврђује Решење НБС од 13.05.2016. године о усклађености пословања, органа, организације и аката Друштва са Законом. Управљање ризицима, спровођење система интерних контрола, интерна ревизија и актуарски послови су послови дефинисани Правилником о организацији и основама систематизације. У организационој шеми јасно су у оквиру Сектора за контролинг приказана радна места менаџера за управљање ризицима, менаџера за праћење спровођења система интерних контрола и усклађеност интерних аката са прописима. Као вансекторска радна места у организационој шеми су јасно приказани интерни ревизор и актуарска функција (овлашћени актуар).

Политика усклађености пословања по нашој законској регулативи није саставни део ORSA извештаја. У Друштву није формиран одбор за координацију и контролу пословања јер је Правилником о организацији и систематизацији оформљена Служба за интерне контроле и управљање ризицима што је јасно приказано у организационој шеми. У оквиру Службе спровођења система интерних контрола и усклађеност интерних аката са прописима се обављају и послови контроле усклађености интерних аката за законском регулативом.

Друштво нарочито прати и процењује ризике сврстане у седам група: ризици реосигурања, тржишни ризици, ризици неиспуњења обавеза друге стране, ризици ликвидности, оперативни ризици, правни и други ризици, као и ризике сврстане у категорије унутрашњи и спољашњи ризици, при чему су дефинисани лимити ризика у складу са „апетитом за ризике“ (“risk appetite”). Друштво је дефинисало лимите у ORSA извештају и у духу српског језика их је назвало „циљане величине“ и „граничне величине“.

Друштво је спровело 8 стрес тестова са описаним сценаријима за сваки од њих и приказало резултате (потенцијалне губитке) за сваки од њих.

Друштво ће, у складу са Начелом континуираног развоја и унапређења пословних процеса, унапређивати и сам OPCA процес, а према најбољој OPCA пракси.

2.2. Ефикасност информационог система

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Народна банка Србије је усвојила Одлуку о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције, која се односи и на друштва за осигурање, а која је у примени од 1. јула 2014. године.</p> <p>Друштво је дана 30. јуна 2016. године извршило квантитативни и квалитативни пријем интегрисаног информационог система, који се састоји од више софтверских модула. Апликација користи посебне корисничке налоге и password-е који се чувају у бази података.</p> <p>Током 2018. године, није било значајних измена информационог система.</p> <p>Одржавање и развој система, поверено је трећем лицу по основу уговора. Наиме, иницијална имплементација централне апликације извршила је компанија AB Soft д.о.о., Београд, са којом Друштво има потписан SLA уговор о одржавању. Са компанијом NetLogic д.о.о., Београд, Друштво потписан уговор о администрацији и одржавању инфраструктуре, комуникационе и мрежне опреме.</p> <p>Имајући у виду обим поверених услуга трећим лицима, последично и највећи део генералних ИТ контрола је део контролног окружења сервисних организација.</p> <p>Друштво је интерним Правилником дефинисало квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама.</p>	<p>Препоручујемо Друштву да континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационим системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области.</p> <p>Препоручујемо Друштву да прибави одговарајуће извештаје који за циљ имају оцену функционисања контролног окружења сервисних организација (нпр. ISAE 3402 report), а којима се потврђује квалитет пружања услуга сервисних организација и потврђује спровођење генералних ИТ контрола.</p> <p>Препоручујемо Друштву да тачно дефинише форму и критеријуме на основу којих ће спроводити квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама са којима има закључене уговоре.</p>

ОДГОВОР РУКОВОДСТВА

Као што сте навели на страни 20 Писма руководству у делу активности које је Друштво предузело у току 2018. године, остајемо при одговору руководства који смо Вам дали у априлу 2018. године у писму руководства за претходну годину да Друштво континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационим системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области. Друштво је у обавези да 30 дана пре закључења уговора о поверавању послова трећем лицу обавести Народну банку Србије као и да достави законом прописану документацију.

Правилником о систему интерних контрола који је усвојен у 2016. години, Друштво је предвидело обавезу достављања Извештаја о спровођењу интерних контрола Извршном одбору на крају сваког квартала, у складу са наведеним Правилником, у Извештају су обрађиване и ове теме. Такође напомињемо да од лица коме је поверено одржавање информационог система добијамо месечне и кварталне извештаје о провери и стању информационог система.

Пословни партнер Друштва АБ Софт коме је поверено одржавање Интегрисаног информационог система поседује ИСО стандард 27001 и ИСО стандард 9001.

III АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ДРУШТВО ПРЕДУЗЕЛО У СКЛАДУ СА ПРЕПОРУКАМА НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА У ОДНОСУ НА ЗАПАЖАЊА САДРЖАНА У ПИСМУ РУКОВОДСТВУ ЗА ГОДИНУ ЗАВРШЕНУ 31. ДЕЦЕМБРА 2017. ГОДИНЕ

3.1. Састављање и презентација финансијских извештаја у складу са МРС, МСФИ и рачуноводственим прописима Републике Србије – потребе за побољшањима

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>На основу важећег Закона о рачуноводству, правна лица у Републици Србији су у обавези да вођење пословних књига, састављање и презентацију финансијских извештаја врше у складу са рачуноводственим начелима дефинисаним у оквиру стандарда и интерпретација одобрених од стране Одбора за Међународне рачуноводствене стандарде (Међународни стандарди финансијског извештавања - МСФИ), као и Законом о осигурању и прописима Народне банке Србије којима се регулише финансијско извештавање друштава за осигурање, односно реосигурање.</p> <p>Неке од наведених слабости, пре свега у домену захтева за обелодањивањима, су идентификоване током ревизије финансијских извештаја у ранијим периодима.</p> <p>Иако је дана 22. маја 2014. године формирана Комисија за праћење и усаглашавање рачуноводног оквира за састављање финансијских извештаја у складу са рачуноводственим прописима Републике Србије, односно у складу са МСФИ и МРС, чији је основни задатак систематско праћење измена и допуна у важећим МСФИ и МРС, затим праћење публикација и тумачења нових МСФИ одобрених од стране Одбора за Међународне рачуноводствене стандарде (IASB), као и процењивање утицаја нових стандарда и тумачења на финансијске извештаје, запазили смо да тако дизајниран систем контрола није ефикасан у појединим случајевима, нити су спроведене контролне активности у довољној мери документоване и комунициране лицима задуженим за финансијско извештавање.</p> <p>Наиме, током вршења ревизије финансијских извештаја за годину која се завршила 31. децембра 2017. године, идентификоване су, у односу на материјалност у контексту ревизије, материјално значајне грешке у иницијално достављеном нацрту финансијских извештаја које су последица недоследне примене неких од захтева МРС и МСФИ у вези са признавањем, вредновањем, класификацијом и/или презентацијом појединих ставки имовине, обавеза, прихода и расхода у финансијским извештајима, у односу на поједине специфичне трансакције и питања.</p> <p>Наведено се пре свега односи на недоследну или непотпуну примену појединих захтева следећих стандарда: МРС 8 „Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке“, МРС 39 „Финансијски инструменти: признавање и одмеравање“, МРС 10 „Догађаји после извештајног периода“, као и МСФИ 7 „Финансијски инструменти: Обелодањивања“ и других.</p>	<p>➤ Препоручујемо руководству да, узимајући у обзир да се неке од слабости у систему интерних понављају, са значајно већим степеном дужне пажње успостави пуно функционисање дизајнираног система интерних контрола у овом сегменту, с циљем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Систематског праћења испуњености свих релевантних захтева рачуноводствених прописа Републике Србије, укључујући МРС и МСФИ, • Континуираног праћења допуна у садашњим МСФИ, као и праћење публикација и тумачења нових МСФИ одобрених од стране Одбора за Међународне рачуноводствене стандарде (IASB); • Процењивања утицаја нових стандарда и тумачења на финансијске извештаје Друштва; • Идентификације додатних активности које је потребно спровести за потпуну усаглашеност са свим релевантним рачуноводственим стандардима и интерпретацијама; <p>➤ Препоручујемо да се унапреди контролна листа усаглашености са МСФИ и МРС, са циљем да помогне корисницима у одређивању да ли су сви захтеви МСФИ и МРС задовољени, као и да се унапреди документовање интерних консултација за специфична и питања настала ван рутинских трансакција ,</p> <p>➤ Такође, као један од најбитнијих елемената за побољшање, препоручујемо наставак квалитетне континуиране едукације одговорних за финансијско извештавање у Друштву, како би квалитет истог достигао одговарајући ниво.</p>

<p>Наше разумевање је да су кључни узроци наведених грешака следеће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неадекватно иницијално подешавање информационог система, односно неадекватно успостављена шема књижења ефеката вредновања хартија од вредности, - Значајно различита процена у односу на процену цедента у домену резервисања за настале пријављене штете, - Недовољно разумевање дефиниција и захтева појединих МРС и МСФИ (нпр. неразумевanje дефиниције грешке и исправке грешка у контексту МРС 8). <p>Напред наведене идентификоване грешке које су биле материјално значајне, у односу на материјалност у контексту ревизије, у финансијским извештајима за годину која се завршила 31. децембра 2017. године, кориговане су у периоду пре одобрења финансијских извештаја.</p> <p>Преглед коригованих грешака идентификованих током ревизије укључен је као прилог писма о презентацији финансијских извештаја који нам је достављен.</p> <p>Поред тога, уочили смо да дизајнирани систем контрола у делу провере свих минималних обелодањивања у складу са различитим МРС и МСФИ не функционише у потпуности на начин на који је дизајниран, тако да се Друштво у значајној мери ослања на провере које у својим редовним процедурама обавља екстерни ревизор.</p>	
---	--

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво има формирану Комисију за праћење и усаглашавање рачуноводствених оквира за приказивање финансијских извештаја са МСФИ и МРС од 2014. године. Комисија се бави праћењем, евидентирањем и применом релевантних МРС и МСФИ. Чланови Комисије су запослени из сектора за финансије и информатичке послове. Комисија сваке године ажурира Контролну листу Међународних рачуноводствених стандарда и Међународних стандарда финансијског извештавања. На дан 01.11.2018. године Комисија је ажурирала Контролну листу за 2018. годину. Друштво на овај начин континуирано прати и едукује се о релевантним МРС и МСФИ.

Током 2018. године у складу са планом едукације обављена је додатна едукација похађањем семинара шефа рачуноводства и главног књиговође за примену МСФИ 9 и МСФИ 16.

3.2. Унапређење методологије и квалитета података за обрачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR)

ЗАПАЖАЊА

За потребе наше ревизије извршили смо прерачун резервисања за настале а непријављене штете (IBNR) на бази података који су нам достављени од стране Друштва, при чему резултати наших процедура не указују на значајне разлике у обрачуну резерви у смислу крајњих резултата и износа резервисања.

Значајну пажњу посветили смо примењеној методологији обрачуна резервисања за IBNR.

Током спровођења наших процедура, запазили смо, између осталог, и следеће:

- Код осигурања од одговорности због употребе моторних возила Друштво је применило основни метод ланчаних лествица (chain ladder) на укупне развојне троуглове плаћених штета где су сви подаци за године пре 2009. године приказани сумарно у оквиру 2009. године, те је могуће пратити релативно кратку историју развоја штета,
- Друштво примењује претежно техничко решење за коефицијент остатка, тзв. tail-фактор (с обзиром на tail-фактор, развој штета за преостале године би требало да буде два пута вредност последњег развоја штета ако је он мањи од претходног, или збир два последња развоја штета),
- Свака негативна процена резервисања насталих а непријављених штета по години настанка штете своди се на нулу.

Сматрамо да релативно кратка историја развоја штета, коју смо на бази достављених података могли пратити, а где износе штета карактерише висок степен волатилности и при чему се значајан развој штета уочава након пете године, може условити да прилагођавање коефицијента остатка буде доведено у питање.

Даље, за године наступања штета у којима није било плаћања, примењени метод ланчаних лествица је за резултат имао крајњи износ штета једнак нули, што није разумно.

Стога, сматрамо да се методологија Друштва за обрачун резерви за настале а непријављене штете (IBNR), а пре свега код осигурања од одговорности због употребе моторних возила, може унапредити.

ПРЕПОРУКЕ

Препоручујемо Друштву да размотри процену резерви за настале а непријављене штете издвојено користећи софистицираније актуарске методе од методе која је сада у употреби, а и с обзиром на то да се метод ланчаних лествица (chain ladder) може применити само на хомогене податке.

Такође препоручујемо Друштву да настави да редовно врши анализе квалитета резервисања (run-off), као и да укључи маргине ризика у обрачун резервисања у циљу одражавања ризика наведених неизвесности.

- Препоручујемо Друштву да прикаже засебно сваку годину наступања штета пре 2009. године ради бољег очувања историјских података. Такође препоручујемо употребу неке врсте криве која би одговарала извођењу коефицијента остатка (tail-фактор) и прилагођавање ланчаних индекса тј. развојних фактора штета (development factors) за период за који су подаци оскудни и стога са високом степеном флукуације (неку експоненцијалну или логнормалну криву или Weibull-ову криву за ланчане индексе), која би дала адекватније резултате и/или утемељење за обрачунати коефицијент остатка (tail-фактор).

Сматрамо да је потребна додатна анализа података како би се смањио ризик који је последица релативно кратке историје развоја штета.

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво је током 2018. године извршило процену резерви за настале непријављене штете на дан 31.12.2017. године применом следећих признатих актуарских метода: Bornhuetter Ferguson, Ultimate Loss Ratio, Cape Cod Traditional, Cape Cod Generalised и The Benktander Hovinen Method (weighted average of CL and CC Gene. Method), базираним на подацима о плаћеним и резервисаним штетама.

Друштво ће почевши од 31.12.2018. године да спроводи активности у делу континуираног, односно кварталног праћења резултата Run off анализе квалитета резервисања штета а како би на адекватан начин могло да оцени адекватност изабране методе обрачуна ИБНР-а. Такође, у Run off анализама резервисаних штета на дан 31.12.2018. године на врстама осигурања где се ИБНР обрачунава по Паушалној методи Друштво ће укључити ИБНР за штете настале пре обрачунског периода а које нису биле пријављене у обрачунском периоду.

3.3. Анализа квалитета резервисања (run-off анализа)

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Наша анализа квалитета резервисања Друштва спроведена за потребе ревизије финансијских извештаја за 2017. годину, дала је позитиван резултат на укупном нивоу, а такође и по главним линијама пословања.</p> <p>Међутим, запажамо да се Друштво ослања на претпоставку да су резервисања за настале а непријављене штете формирана на крају извештајног периода увек подешена према последњој години настанка штета, што може значајно утицати на резултат.</p> <p>Наиме, основа за формирање резервисања за настале а непријављене (IBNR) штете јесу износи исплаћених штета у календарској години и износи резервисања за пријављене а нерешене (RBNS) штете на датум извештавања, што се не односи само на последњу календарску годину, него на штете настале у ранијим периодима. Због тога сматрамо да претпоставке о износу IBNR-а које Друштво користи приликом спровођења run-off теста нису адекватне.</p>	<p>Препоручујемо алокацију резервисања за IBNR штете по годинама настанка штета на основу расподеле (на исплаћене штете и на пријављене а нерешене штете (RBNS)) а онда back-тестирање резултата run-off анализе тих резервисања јер би према садашњем приступу укупан износ IBNR резервација у почетном стању представљао добитак након извршене run-off анализе, чиме се резултат анализе значајно мења.</p> <p>Препоручујемо Друштву континуирано праћење резултата анализе квалитета резервисања уз наведену модификацију алокације ИБНР резервисања, пошто значајни негативни резултати анализе у области каско осигурања и осигурања железничког транспорта могу указивати на то неодговарајући ниво резервација за наведене линије пословања.</p>

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Као што је наведено у претходној тачки 1.2 у Run off анализама резервисаних штета на дан 31.12.2018. године на врстама осигурања где се ИБНР обрачунава по Паушалној методи Друштво ће укључити ИБНР за штете настале пре обрачунског периода а које нису биле пријављене у обрачунском периоду.

Друштво је у складу са препоруком ревизора поновило Run off анализу на дан 31.12.2017. године узевши у обзир ИБНР за штете настале пре обрачунског периода а које нису биле пријављене у обрачунском периоду, при чему се укупан Run off резултат смањило са 7,76% на 5,07%, што доказује довољност укупних резервисаних штета Друштва на дан 31.12.2017. године.

3.4. Процене руководства при формирању резервисања за настале пријављене штете (RBNS)

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Током ревизије финансијских извештаја за 2017. годину, детаљно смо анализирали рачуноводствену политику, интерне правилнике Друштва и примену истих приликом састављања финансијских извештаја у вези са резервисањима за настале пријављене штете, као и анализу рачуноводствених процена с циљем ревизијског уверавања да су рачуноводствене политике адекватно примењене, а процене Друштва извршене у складу са рачуноводственим и другим релевантним прописима Републике Србије, укључујући подзаконска акта Народне банке Србије.</p> <p>Током наведеног процеса, запазили смо да у једном случају (настала пријављена штета, међународни карго) Друштво приликом формирања резервисања за настале пријављене штете иницијално је своје процене заснивало на другачијим основама од цедента.</p> <p>Наиме, на бази комуникације са руководством и анализом одговарајуће документације, запазили смо следеће чињенице и околности:</p> <ul style="list-style-type: none"> Друштво има са цедентом „Дунав осигурање“ а.д.о. закључен уговор о реосигурању вишка штета за међународни и домаћи карго за 2017. годину, Током августа 2017. године пријављена је штета по уговору о осигурању, односно настанак штетног догађаја цеденту, Осигуравач (седент) није ликвидирао штету, Током јануара 2018. године осигураник је поднео тужбу против осигуравача (седента) захтевајући накнаду штете, а током марта 2018. године осигуравач је поднео контратужбу против осигураника захтевајући поништење уговора о осигурању, Дана 8. јануара 2018. године осигуравач је доставио Друштву Попис резервисаних штета (бордеро) на дан 31. децембар 2017. године у коме је исказан износ резервисања по предметној штети у пословним књигама осигуравача (резервисана у пуном износу), као и податак о учешћу у штети реосигуравача, односно Друштва, Иницијално, на дан 31. децембра 2017. године Друштво је евидентирало насталу штету у књизи насталих пријављених штета без износа резервације, <p>Након детаљне анализе и интензивне комуникације коју смо имали са руководством, руководство Друштва је дана 22. марта 2018. године променило своје иницијалне процене и формирало одговарајуће резервисање у финансијским извештајима за 2017. годину пре њиховог усвајања и тиме исправило материјално значајну грешку.</p>	<p>Препоручујемо Друштву да успостави одговарајуће контролне механизме који ће обезбедити да процене руководства буду у складу са проценама цедента (као полазном основом за процене Друштва као реосигуравача), као и принципом опрезности који је потребан при просуђивању у условима неизвесности.</p> <p>Такође, препоручујемо Друштву да отклони све нејасноће у вези са начином формирања резервисања за настале пријављене штете, односно проценом довољности износа резервација добијених од цедента, а које произилазе или могу произаћи из текста одговарајућих чланова Правилника о образовању резервисаних штета.</p> <p>На крају, препоручујемо Друштву побољшање система комуникације са одговарајућим службама свог матичног правног лица (Дунав осигурање а.д.о.), као појединачно најзначајнијег цедента, које уједно саставља и консолидоване финансијске извештаје, а која би омогућила значајно унапређење постојеће праксе.</p>

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво Техничке резерве обрачунава на основу ажурних и поузданих података (тачка 6 Одлуке Народне банке Србије о техничким резервама). Ови ажурни и поуздани подаци се односе на чињенице везане за штетни догађај односно на процену основа и висине штете. Приликом процене и резервације штета Друштво се руководи Правилником о образовању резервисаних штета који јасно и недвосмислено описује процес резервисања пријављених штета и који је усклађен са Одлуком о техничким резервама коју је донео Извршни одбор Народне банке Србије а на основу члана 116. став 8 Закона о осигурању и члана 15. став 1 Закона о Народној банци Србије..

Друштво има завидну комуникацију са свим својим цедентима а посебно са матичном Компанијом са којом, осим на пољу реосигурања портфеља матичне куће, сарађује и на пољу развоја нових производа. Друштво послује преко 40 година на домаћем и међународном тржишту реосигурања и ужива углед високо професионалног реосигураваача. У прилог томе говори и број цедената Друштва који из године у годину расте. Друштво у досадашњој пракси никада није добило примедбу од пословних партнера и регулатора на квалитет комуникације и квалитет пружених услуга.

3.5. Систем управљања Друштвом

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>У оквиру Извештаја о сопственој процени ризика и солвентности наведено је да је Друштво успоставило следеће четири кључне функције с циљем обезбеђења независног система управљања ризицима и спречавања сукоба интереса:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функција управљања ризицима (менаџер за управљање ризицима) 2. Функција система интерних контрола (менаџер за контролу и усаглашеност пословања) 3. Функција интерне ревизије (интерни ревизор) 4. Функција актуарства (овлашћени актуар) <p>Наведене четири кључне функције, одговарају директно члановима Извршног одбора и Надзорног одбора Друштва и свеобухватно, у својим доменима контроле, чине кључни део система интерних контрола управљајући ризицима на свим нивоима Друштва. Поред овог Друштво је интерним актима предвидело одговарајуће контроле за све кључне пословне процесе. Такође, и у интегрисаном информационом систему су уграђене системске контроле. Руководство Друштва сматра да је овако постављен систем управљања у Друштву адекватан.</p> <p>Власници ризика којима је Друштво изложено су руководиоци организационих јединица или запослени у оквиру организационих јединица, а све у складу са Стратегијом управљања ризицима коју је усвојио Надзорни одбор Друштва. Такође, власници ризика су дужни да благовремено примењују мере за смањење ризика.</p> <p>Оцена адекватности система управљања укључује у себи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцену система управљања ризицима, - оцену усклађености интерних аката са законом, и - оцену усклађености пословања са законским, подзаконским и интерним актима Друштва. <p>Друштво је у оквиру Извештаја о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA report), детаљно описало:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систем управљања и интерних контрола, - начин управљања и контролу ризика (укључујући њихову идентификацију, мерење, циљеве управљања, праћење и извештавање), - профил ризика са анализом свих идентификованих група ризика. <p>Поред тога, Друштво је у наведеном извештају укључило опис стратегије пословања, повезаност између пословног планирања и солвентности (укључујући спроведене стрес тестове), као и прогнозу солвентности.</p> <p>Извештај о сопственој процени ризика и солвентности је саставни део годишњег извештаја о пословању који се не објављује.</p>	<p>Иако сматрамо да је Друштво при састављању извештаја о сопственој процени ризика и солвентности испунило захтеве важеће регулативе у Републици Србији, препоруке које дајемо у наставку, резултат су нашег разумевања најбоље ORSA праксе:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Препоручујемо Друштву израду анализе одступања тренутних процеса у односу на захтеве регулативе о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA). ➤ Предлажемо Друштву креирање свеобухватног документа који ће детаљно дефинисати ORSA процес, структуру ORSA извештаја, методе и параметре, те улоге и одговорности у спровођењу ORSA процеса. ➤ У вези са системом управљања, препоручујемо јасну детерминацију четири кључне функције, укључујући носиоце функција и као и правце њихове одговорности ка управи. ➤ Препоручујемо израду организационе шеме која одговара чињеничном стању и која је у складу са најбољом ORSA праксом. ➤ Препоручујемо оснивање Сталног тела за координацију и контролу, чији би задатак био праћење усклађености пословања, а што је у складу са најбољом праксом. ➤ Препоручујемо осврт на репутациони ризик који Друштво није разматрало у Извештају о сопственој процени ризика и солвентности. ➤ Препоручујемо детаљнији опис идентификованих ризика, њиховог потенцијалног утицаја и начина њиховог мерења. Такође, имајући у виду наша запажања изнета у тачки 2.4 овог Писма, препоручујемо поновну анализу и мерење ризика од неадекватног формирања техничких резерви, који је означен као незнатан. ➤ Препоручујемо Друштву да дефинише лимите ризика, у складу са "апетитом за ризике" и да прати искоришћеност тих лимита како би правовремено могло предузети одговарајуће мере. ➤ Препоручујемо детаљнији опис стратегије пословања, ➤ Најбоља пракса захтева годишње ажурирање пописа свих коришћених претпоставки приликом израде пословног плана, с детаљним описом методологија обрачуна и припадајућим међурезултатима. У склопу ORSA извештаја треба показати и анализу осетљивости на одступања коришћених претпоставки, што је главни циљ стрес тестова. Стога препоручујем Друштву креирање свеобухватног документа који ће детаљно и јасно одредити процес спровођења стрес тестова.

<p>Спровodeћи наше процедуре, запазили смо следеће:</p> <p>6. У вези са ORSA политиком:</p> <p>Друштво припрема Извештај о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA извештај), али не постоји политика која дефинише сам ORSA процес, методе процене, као и улоге и одговорности.</p> <p>7. У вези са системом управљања:</p> <p>Друштво је у Извештају о сопственој процени ризика и солвентности навело да је успоставило четири кључне функције, међутим у организационој шеми наведеној у Годишњем извештају о пословању за 2017. годину, страница 5, није јасно на који начин су кључне функције формиране, ко су носиоци функција и коме су одговорне, те се стиче се утисак недоследности у обелодањеним подацима.</p> <p>8. У вези са политиком усклађености пословања:</p> <p>У Извештају о сопственој процени ризика и солвентности, Друштво се није адекватно осврнуло на политику усклађености пословања, нити се она експлицитно наводи у Извештају. Такође, нејасно је да ли је формиран одбор за координацију и контролу пословања.</p> <p>9. У вези са идентификацијом и мерењем ризика:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наведено је да Друштво нарочито прати и процењује ризике сврстане у седам група: ризици реосигурања, тржишни ризици, ризици неиспуњења обавеза друге стране, ризици ликвидности, оперативни ризици, правни и други ризици, као и ризике сврстане у категорије унутрашњи и спољашњи ризици, при чему, према нашем разумевању, нису дефинисани лимити ризика у складу са „апетитом за ризике“ (“risk appetite”). Наиме, спремност на преузимање ризика дефинишемо као максимални износ ризика који је Друштво спремно да преузме како би остварило своје стратешке циљеве узимајући у обзир интересе осигураника, акционара, регулатора и пословних партнера. - Свих пет идентификованих ризика групе ризика реосигурања у погледу мерења, назначени су као незнатни, укључујући ризик од неадекватног формирања техничких резерви, при чему нисмо разумели на који начин су наведена мерења спроведена. <p>10. У вези са стратегијом пословања, наведена је, између осталог, визија Друштва у 5 општих праваца и мисија Друштва дефинисана као тежња ка успостављању европских стандарда пословања и пружању најквалитетније услуге реосигурања на домаћем и иностраном тржишту кроз пружање конкретних решења за задовољење специфичних потреба цедената.</p> <p>11. У вези са стрес тестовима, наведено је током 2017. године Друштво спровело укупно 8 стрес тестова са резултатима истих.</p>	
--	--

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво припрема Извештај о сопственој процени ризика и солвентности (ORSA извештај) у складу са Смерницама за сопствену процену ризика и солвентности које је Извршни одбор усвојио у јануару 2017. године и које дефинишу сам ORSA процес. Методе процене дефинисане су документом Листа критеријума за сопствену процену ризика и солвентности за пословну 2018. годину које је Извршни одбор усвојио у марту 2018. године.

Као што смо навели у одговору руководства у априлу 2018. године Друштво је успоставило систем управљања у складу са новим Законом о осигурању и Одлуком о систему управљања, што потврђује Решење НБС од 13.05.2016. године о усклађености пословања, органа, организације и аката Друштва са Законом.

Управљање ризицима, спровођење система интерних контрола, интерна ревизија и актуарски послови су послови дефинисани Правилником о организацији и основама систематизације. У организационој шеми у оквиру Сектора за контролинг приказана су радна места менаџера за управљање ризицима, менаџера за праћење спровођења система интерних контрола и усклађеност интерних аката са прописима. Као вансекторска радна места у организационој шеми су приказани интерни ревизор и актуарска функција (овлашћени актуар).

С обзиром да Политика усклађености пословања по нашој законској регулативи није саставни део ORSA извештаја Друштво у свом ORSA Извештају неће посебно обрађивати ову област.

3.6. Ефикасност информационог система

ЗАПАЖАЊА	ПРЕПОРУКЕ
<p>Народна банка Србије је усвојила Одлуку о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције, која се односи и на друштва за осигурање, а која је у примени од 1. јула 2014. године.</p> <p>Друштво је дана 30. јуна 2016. године извршило квантитативни и квалитативни пријем интегрисаног информационог система, који се састоји од више софтверских модула. Апликација користи посебне корисничке налоге и password-е који се чувају у бази података.</p> <p>Током 2017. године, није било значајних измена информационог система.</p> <p>Слабости система, као последица иницијалног неадекватног подешавања, у смислу неодговарајуће шеме књижења ефеката вредновања хартија од вредности (тачка 2.1 овог Писма), исправљене су.</p> <p>Одржавање и развој система, поверено је трећем лицу по основу уговора. Наиме, иницијална имплементација централне апликације извршила је компанија AB Soft д.о.о., Београд, са којом Друштво има потписан SLA уговор о одржавању. Са компанијом NetLogic д.о.о., Београд, Друштво потписан уговор о администрацији и одржавању инфраструктуре, комуникационе и мрежне опреме.</p> <p>Имајући у виду обим поверених услуга трећим лицима, последично и највећи део генералних ИТ контрола је део контролног окружења сервисних организација.</p> <p>Друштво је интерним Правилником дефинисало квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама.</p>	<p>Препоручујемо Друштву да континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационим системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области.</p> <p>Препоручујемо Друштву да прибави одговарајуће извештаје који за циљ имају оцену функционисања контролног окружења сервисних организација (нпр. ISAE 3402 report).</p> <p>Препоручујемо Друштву да дефинише критеријуме на основу којих ће спроводити квартално извештавање Извршног одбора о реализацији закључених уговора са трећим странама и да у складу са наведеним критеријумима успостави процес извештавања.</p>

АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ РУКОВОДСТВО ПРЕДУЗЕЛО

Друштво континуирано прати испуњење захтева дефинисаних Одлуком о минималним стандардима управљања информационим системом финансијске институције Народне банке Србије, у делу захтева одлуке у вези са поверавањем активности у вези са информационим системом трећим лицима, а посебно у делу вршења надзора над обављањем активности које је поверила, укључујући и надзор над усклађеношћу тих активности с прописима, добрим пословним обичајима и општеприхваћеним стандардима из одговарајуће области. Друштво је у обавези да 30 дана пре закључења уговора о поверавању послова трећем лицу обавести Народну банку Србије као и да достави законом прописану документацију.

Правилником о систему интерних контрола који је усвојен у 2016. години Друштво је предвидело обавезу достављања извештаја о спровођењу интерних контрола извршном одбору на крају сваког квартала. У складу са наведеним правилником у извештају су обрађиване и ове теме.

ПРИЛОГ

Одговорност Руководства за циљеве и ограничења система интерних контрола

У наредним пасусима се дефинишу одговорности руководства за систем интерних контрола и њихове циљеве, као и одређена ограничења система интерних контрола, који су преузети из Међународних стандарда ревизије усвојених од стране Међународне федерације рачуновођа.

Одговорност руководства

Руководство је одговорно за успостављање и одржавање система интерних контрола. У испуњењу ових обавеза, од руководства се захтева да достигне очекиване користи и трошкове политика и процедура интерних контрола.

Циљеви

Основни циљ система интерних контрола је да руководству пружи сигурност, у мери колико је то могуће, да је имовина обезбеђена од могућих губитака услед неовлашћеног коришћења или отуђења, као и да су све трансакције спроведене у сагласности са политикама руководства и да су адекватно евидентирани у циљу обезбеђења припреме поузданих финансијских информација, припремљених у одговарајућем временском периоду у сагласности са применљивим рачуноводственим политикама.

Ограничења

Због неизоставних ограничења у сваком систему интерних контрола, одређене грешке и неправилности се могу јавити у току пословања, а да не буду откривене. Осим тога, пројекција било каквих процена система интерних контрола у будућем периоду носи ризик да политике и процедуре постану неадекватне услед промене услова и окружења или чак могућности да процена креирања и изводљивости политика и процедура буде погоршана.